

Wilt u voorlezing van deze preek in uw gemeente even melden via contact@vanbruggenpreken.nl ?

NIET TE GELOVEN!

Sara's lachen en Gods beloften

[1]

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Tegen het einde van ons kalenderjaar begint het *kerkelijk* jaar. Eerst in december de adventsweken voor Kerst, dan wat later de lijdenstijd voor Pasen en daarna de viering van het Pinksterfeest. Tenslotte eindigt het in het najaar met de gedachtenis van de doden en de verwachting van de opstanding. Door het jaar heen rijgt de kerk een snoer van Gods daden, een gebedssnoer. Dat noemen we het kerkelijk jaar. [2.1]

Dit kerkelijk jaar is vol van het gedenken van Gods grote daden. Dat begint direct al met de verschijning van Gabriël in de tempel: Zacharias is met stomheid geslagen! En daarna komt Gabriël Maria groeten, tot haar diepe verwondering. Engelen omringen de herders in Efrata's velden. Het Woord wordt vlees en komt onder ons wonen. Het Woord krijgt een geboortedatum op aarde. Daar ligt de oorsprong van ons kerkelijk jaar. [2.2]

*

Deze daden van God in de volheid van de tijd hebben een lange voorgeschiedenis. Een geschiedenis vol spannende *beloften*. [2.3]

Het begon al in het paradijs. Daar kreeg Eva de geheimzinnige moederbelofte. In de strijd tussen het zaad van de slang en haar eigen kinderen zou haar Kind de kop van de slang vermorzelen. In de duisternis van de zondeval gloorde hoop in de verte. Zo begon de belofte in het paradijs.

En deze belofte maakte geschiedenis. Denk alleen maar aan Noach. God sloot met hem het verbond van de regenboog. De kleuren van deze boog garanderen tot vandaag toe dat de aarde niet weer door de wateren zal worden verzwolgen. De mens houdt land onder de voeten: God heeft voor hem nog een toekomst!

Ook David ontving beloften. Over een zoon die voor eeuwig koning zou zijn. Zo reist de belofte mee met de mensen. Het zaad van Eva, de vrouw, zal uiteindelijk een Koning zijn uit Davids huis. Zo is er toekomst voor de drooggevalle aarde.

*

Deze beloften vroegen eeuwenlang gelóóf. Het kerkelijk jaar viert de uitkomst van veel beloften. En

het staat ook in het teken van veel gelóóf. [2.4]

Heel deze geschiedenis van belofte en geloof is wel heel speciaal verankerd in de geschiedenis van Abraham. Hij is de *vader* van alle gelovigen. Alle volken zullen uiteindelijk begeren zijn naam te dragen. De kinderloze herdersvorst zal de vader worden van een nieuwe mensheid. Bij hem *begint* de zegen voor alle volken!

Sara, Abrahams vrouw, is daarmee de *moeder* van alle gelovigen. Uit haar *stamt* de zegen voor alle volken! Daarom heeft ook Sara een plaats in Hebreeën 11, de galerij van de geloofsgetuigen. We lezen over haar het volgende:

„Door haar geloof ontving ook Sara, hoewel ze onvruchtbaar was gebleven en niet meer in de bloei van haar leven was, de kracht om een kind te baren, en wel omdat ze vertrouwde op Degene die de belofte had gedaan” (Heb. 11:11).

[3.1]

*

Het is opvallend dat wij moeiteloos luisteren naar namen als Eva, Noach, David, Abraham, maar dat we ons misschien wat onwennig voelen bij de gedachte dat ook *Sara* een voorgangster is in datzelfde geloof. In het algemeen is er meer aandacht voor Abraham dan voor Sara. Sterker nog: vaak zien mensen haar als het tegenbeeld van de aartsvader.

Dit is zeker ten onrechte. We doen geen recht aan Sara wanneer we haar wat in de schaduw laten en liever alleen over Abraham praten. Zij was toch maar wel degene die Isaak geboort heeft. En zij was toch maar wel degene die op hoge leeftijd nog zwanger moest zijn.

Moeders zijn vaak de spil in de voortgang van de geschiedenis, ook in de voortgang van de beloftegeschiedenis. We hoeven maar te herinneren aan namen als Manninne, Ruth, Ester, Elisabet, Maria.

Dit geldt ook van Sara. De apostel Paulus spreekt in Galaten 4 over haar als over het beeld van het hemelse Jeruzalem: onze moeder die de vrije kinderen [der belofte] baart (Galaten 4:27). Dat is nogal een hoge eer: Sara als plaatje van het hemelse Jeruzalem!

Wanneer we de geschiedenis onbevangen lezen, wordt dit beeld bevestigd. Sara was gedurende heel haar leven één met haar man. Zij reisde met hem mee van Ur naar Haran. En zij bleef niet achter toen Abraham later werd geroepen om ook uit Haran weer te vertrekken om te reizen naar waar de Here hem zou roepen.

Toen Abraham haar medewerking vroeg bij zijn uitwijken naar Egypte, was zij zelfs bereid tot leugentjes om het leven van haar man te sparen.

Zelfs offerde ze zichzelf op en gaf haar slavin Hagar aan haar man: die slavin moest dan maar een kind voor hem baren!

De apostel Petrus stelt Sara dan ook zelfs tot een voorbeeld, omdat zij altijd één was met haar man die zij haar „heer” noemde. Abraham kon zijn wat hij was dankzij de solidariteit van Sara. Zij ging mee in zijn geloof. Zij ging zelfs mee in zijn struikelingen op die geloofsweg.[3.2]

*

En toch plaatsen wij Sara vaak wat lager. [3.3]

Is dit vanwege haar conflicten met Hagar? Maar die waren zeer begrijpelijk in de sociale wereld waarin zij leefden. En het optreden van Sara tegen een opstandige slavin past precies in de wetten van die tijd. De HERE zegt dan ook tegen Abraham dat Sara in haar recht stond tegenover Hagar.

Waarschijnlijk is het negatieve oordeel over Sara het meest te danken aan haar *lachen*. De HERE belooft en Sara lacht. Het lijkt voor ons alsof Sara zichzelf daarmee diskwalificeert tot een uitgerangeerde. [3.4]

*

We hebben het verhaal gelezen. Het is kort samen te vatten.

Abraham is al 99 jaar oud geworden en Sara 89 jaar. Hij is een oude patriarch zonder kinderen uit Sara. En zij is een vrouw die te oud is geworden om nog kinderen te krijgen. Ze is eenzaam achtergelaten door het leven.

Maar dan komt opnieuw toch nog weer die belofte van een kind. Zelfs met een *termijn* erbij deze keer: over een jaar (terwijl Ismaël er al is) zal Sara zwanger worden en een zoon baren.

Sara is niet bij dit gesprek aanwezig. Zij houdt zich op de achtergrond.

Maar God laat in zijn belofte juist op haar het licht vallen (vers 9): zij is de hoofdpersoon, de toekomstige moeder („uw vrouw Sara zal een zoon hebben”).

Op dat moment hield Sara zelf afstand en lachte alleen maar in zichzelf. Zij stoorde de sprekkenden niet met haar kleingeloof.

Het is God zelf die dit lachen voor het voetlicht haalt. Hij vraagt er aandacht voor. Hij zegt (vers 13): „Waarom lacht Sara daar?”

De Here kent onze verborgen gedachten. Ook nu: we kunnen ons kleingeloof wel voor onszelf willen houden, maar Hij kent de harten! En Hij roept ons op de voorgrond. Waarom lach je? Voor de mensen kun je een dubbel leven leiden en iets achterhouden, voor God nooit!

[4]

GOD GEEFT EEN PLAATS AAN SARA'S LACHEN.

Dit toont

1. Zijn onvoorstelbare grootheid
2. Zijn vastberaden liefde

1. (*Zijn onvoorstelbare grootheid*) [5]

Haar lachen is aan Sara vaak eenzijdig verweten. Is zij niet het tegenbeeld van Abraham die altijd maar gelooft?

Dat lijkt misschien zo, maar ook Abraham heeft niet altijd klakkeloos Gods beloften aanvaard.

Sara lacht alleen maar in zichzelf, maar Abraham heeft wel eens openlijk en bitter tot God gesproken, toen Hij zei:

„Heer, mijn God, wat voor zin heeft het mij te belonen? Ik zal kinderloos sterven, en alles wat ik bezit zal het eigendom worden van Eliezer uit Damascus. U hebt mij immers geen nakomelingen gegeven; daarom zal een van mijn dienaren mijn erfgenaam worden.” (Gn. 15:2-3).

Is dat niet bruusk om zo tegen God in te spreken?

Nee, het is beslist niet zo dat Abraham alleen maar goed was en Sara zwak.

Toch is zij het die lacht en God haalt dat lachen naar voren uit de schuilhoek van haar hart. Hoe moeten we daarover nu oordelen?

*

Voordat we te vlug over Sara een oordeel uitspreken, moeten we ons afvragen wat voor *soort* lachen dit is. Niet alle lachen is gelijk. Er is lachen in soorten. [6.1]

1. Je kunt iemand *uitlachen*. Je laat dan merken dat er geen enkele band is tussen jou en wat de spreker zegt. Je lacht hem in zijn gezicht uit! [6.2]

2. Je kunt ook op een andere manier lachen. Niet op een spottende maar op een relativerende manier. Je neemt de spreker wel serieus, maar je kunt even niet serieus nemen wat hij op dit moment zegt. Je glimlacht er maar om. [6.3]

Sara maakt zich niet schuldig aan het eerste soort lachen. Zij spot niet met God. Let maar op: zij luistert juist heel gespannen: het is belangrijk! Ze vindt de Spreker belangrijk genoeg om haar oor tegen het tentdoek aan te leggen.

Maar de concrete *belofte* die zij dan hoort, wordt haar te machtig. Daar moet ze om glimlachen. Niet hardop en smalend, maar in het verborgen van de tent en in zichzelf. Zij eert de Spreker, maar moet

lachen bij de gedachte dat zij nog een kind zou krijgen. Met alle respect voor de Spreker, maar over zó'n belofte moet ze wel haar schouders ophalen. [6.4]

Aan dit lachen van de luisterende Sara geeft de HERE nu zijn aandacht. Om het „lachen van de spotters” vertoornst de HERE zich vanuit de hemel, maar het lachen van haar die luistert neemt Hij ter harte. Hij merkt dat zij de uitspraak over de geboorte van een kind niet kan meemaken. Dat is haar teveel. Dat vraagt teveel van haar voorstellingsvermogen. Daar moet ze om lachen in zichzelf: „Stel je voor!” [7.1]

*

Wij zouden als mensen geneigd zijn om tot haar te zeggen: „Sara, schaam je, dat je lacht”.

Soms worden ook in de kerk alle twijfelvragen of ongelovige reacties direct afgebrand: „Zoiets mag je helemaal nooit zeggen of denken”.

Maar we moeten bij ons reageren op elkaar wel een voorbeeld nemen aan de HERE die ook niet op elk lachen of elk vragen dezelfde reactie geeft.

Er is een lachen en twijfelen dat straf verdient, maar er is ook een lachen en twijfelen dat zorg nodig heeft.

De HERE let op het lachen dat er niet wil zijn (Sara onderdrukt het). Het lachen dat zich ondanks alles niet laat weerhouden. Hij brengt het voor het voetlicht. Het krijgt een plaats.

En dan berispt God haar lachen niet. Het laat zich immers heel goed voorstellen.

Waarom zou een mens niet een grens stellen aan het mogelijke. Bij mensen *má*g en *mó*et je soms lachen om wat ze zeggen. Dat lachen is gezond. Gebruik je verstand en laat je niet alles wijsmaken. Wees niet zo naïef en lichtgelovig. Dat is goed. Je kunt je nu eenmaal niet van álles laten wijsmaken, ook al zouden het je ouders of je leraar zijn die het zeggen.

De HERE zegt niet dat Sara's soort van lachen te allen tijde verkeerd is. Hij wil van ons geen domme naïeve mensen maken, lichtgelovig en onnozel.

*

De HERE gaat Sara *wél ondervragen* op haar beperkte voorstelling *van God*.

„Zou iets voor de HERE te wonderlijk zijn?”; „Is ook maar iets voor de HERE onmogelijk?”

[7.2]

De HERE erkent daarmee dat het op zichzelf genomen eigenlijk onmenselijk en onvoorstelbaar is wat Hij aankondigt. Het kan gewoon niet. Het is om te lachen!

Het bijzondere is echter dat de HERE *onvoorstelbaar groot* is. De vraag is niet of Sara zich kan voorstellen dat een afgestorven moederschoot een kind baart (dat is niet voor te stellen), maar of ze kan aanvaarden dat God ver uitsteekt boven al het voorstelbare van de mensen. Geloven is niet simpel. [7.3]

In zekere zin heeft Sara haar God juist heel serieus genomen. Er zijn ook vandaag mensen die lachen om wat wij geloven in het kerkelijk jaar.

Opstanding kan gewoon niet volgens hen.
Maagdelijke ontvangenis kan ook niet.
Mens en God zijn kan niet gelijktijdig volgens hen.
Eeuwig leven kan niet bestaan.

Dat zijn de zekerheden van de lachende ongelovige. U als gelovigen lacht daar *niet* om. Maar komt dit soms ook omdat we het als geloofsbezit wel meenemen, maar er niet heel serieus over nadenken? Het is toch waar dat we in de kerk met een stelletje verwachtingen rondlopen die volgens ons mensenverstand gewoon nooit kunnen gerealiseerd worden? Wat de kerk gelooft, is eigenlijk om te lachen wanneer je er goed bij nadenkt. Denkt u er wel echt goed bij na waar u over zingt en wat u belijdt? Wat is dat voor een onmogelijk kerkelijk jaar waar je je nu druk over wilt maken? Dat alles kan toch nooit gebeurd zijn?

*

Lachen kan ook een gevolg zijn van doordenken en serieus nemen.

Dit lachen verstomt pas wanneer we aanvaarden dat God het *onvoorstelbare* kan doen. Wat niet kan: zou het voor Hem te wonderlijk zijn wanneer Hij het wil en belooft?

Ons hele geloof rust in het diepe ontzag voor een God die altijd groter is. Dat is de sleutel voor het kunnen aanvaarden van wat eigenlijk om te lachen is *onder de mensen*.

Sara's lachen toont de maat van Gods onvoorstelbare grootheid. Het leert ons af om te gemakkelijk te geloven en Gods beloften voor kennisgeving aan te nemen.

En wanneer in je hart of soms in je mond de vragen leven „hoe wil dat ooit kunnen?“ dan is er maar één antwoord: „Leg de hand op de mond voor de Almachtige en weet je klein en beperkt voor Hem“.

*

Christenen leven immers niet bij *antwoorden*, maar bij *ontzag*. [7.4]

Zij leven niet bij wat past in hun wereld, maar zij staan met Abram onder de sterren: zou iets te wonderlijk zijn voor Hem die deze sterren alle bij name roept?

Broeders en zusters: oefen u in dat opzien tegen de Almachtige, oefen u in bescheidenheid voor Hem, in stilte en afwachten. Dat is de echte adventshouding waardoor we leren vieren als vaak

kleingelovige, maar uiteindelijk verraste kinderen.

Dezelfde vraag was er bijna letterlijk ook bij Zacharia: „Hoe kan ik weten of dat waar is? Ik ben immers een oude man en ook mijn vrouw is al op leeftijd” (Lucas 1:18).

En die vraag was bij Maria: „Hoe zal dat gebeuren? Ik heb immers nog nooit gemeenschap met een man gehad” (Lucas 1:34).

En ook dan is de boodschap: „Geen woord dat *van God* komt zal krachteloos wezen”; „Voor God is niets onmogelijk!” (Lucas 1:37).

Zo begint voor u het kerkelijk jaar: de Almachtige tilt uw hoofd op en kijkt u recht in de ogen: „Geloof je werkelijk in mijn almacht die alle voorstellingen verre te boven gaat? Geloof je dat Ik in staat ben om te bewerken wat in geen mensenhoofd opkomt en wat geen mensenhart bedenkt?”

Wanneer u het kerkelijk jaar wilt vieren met een verwonderd hart, laat uw antwoord dan dat zijn van die vader van de bezeten jongen: „Ik geloof! Kom mijn ongelof te hulp!” (Marcus 9:24).

2. (De kracht van zijn vastberaden liefde) [8]

Nu is er in de manier waarop de HERE omgaat met Sara's lachen nog iets anders dat opvalt.

Hij kwam een tere en wonderlijke boodschap brengen: speciaal voor Sara. Zij zal over een jaar een kleine baby krijgen.

Maar wat blijkt nu? De hoofdpersoon staat er niet voor open, is niet ontvankelijk.

Wat is dan al snel onze reactie? Stop maar met je belofte en trek je terug van zo'n persoon die toch niet ontvankelijk is. We verspillen onze tijd liever niet aan onwilligen!

Zo had de HERE toch ook kunnen zeggen: „Om uw lachen zal het *niet* gebeuren!”

De liefde van God is echter vastberaden: zijn plannen falen nooit!

Hij laat zich ook niet ophouden door ons gebrek aan voorstellingsvermogen. [9.1]

*

Dat is maar goed ook: wanneer de HERE op de maat was gebleven van onze verwachtingen, dan was er nooit iets goed gekomen.

Israël in de woestijn sprak: zou God bij machte zijn voor zoveel mensen vlees te geven?

De hoofdmans van Israëls koning zei bij de belegering van Samaria door Assur: er zouden wel sluizen in de hemel moeten komen wanneer dit volk morgen te eten zou moeten krijgen.

En Petrus zei bij de aankondiging van het wereldverlossende offer van de Zoon: „God verhoede het, Heer! Dat zal u zeker niet gebeuren”.

U mag zelf de lijst aanvullen met protesten in uw eigen hart.

Maar in al deze gevallen gaat de HERE over het kleingeloof heen. Hij overstijgt dat ongeloof. **[9.2]**

Israël komt in Kanaän.

Het volk bij Samaria krijgt te eten.

Petrus moet leren erkennen dat Jezus' dood de redding is geworden. Op Pinksteren zegt hij onomwonden dat er maar één naam is onder de hemel waardoor wij behouden kunnen worden.

Zo zullen de uitverkorenen niet gered worden op de maat van hun gebed, maar op de maat van Gods verkiezing. De maat van hun gebed is vaak maar klein. De maat van Gods verkiezing is hoger dan onze kleinheid.

Zo zullen onze doden niet opstaan op de maat van *ons* geloof, maar op de maat van *Gods* plannen.

In vers 14 wordt de belofte door God onveranderd herhaald en bevestigd: het onvoorstelbare, lachwekkende, zál doorgaan.

God zal handhaven!

*

En dat is voor ons geen reden tot gemakzucht. Geen reden om te denken: „Wat God wil, gebeurt toch wel en dus maakt het niet uit hoe ik reageer”.

Het is juist reden voor schaamte. **[9.3]**

Sara probeerde op dat moment haar gezicht te redden door een leugentje: ze schaamde zich.

En Elisabeth verbergt zich vijf maanden: ze schaamt zich over het kleingeloof van haar man.

Wanneer we diep ontzag hebben voor de HERE God, dan is ons kleingeloof [hoe menselijk en begrijpelijk ook] een reden tot schaamte wanneer we zien dat de HERE zich er niet door laat afleiden.

Vastberaden is zijn liefde en zijn trouw.

Dat maakt ons klein en nederig en ook beschaamd in ons gebed.

*

En juist daardoor groeien we in aanvaarding van het onvoorstelbare. **[9.4]**

In Genesis 21:1-7 horen we Sara opnieuw lachen. Maar nu is het een heel ander lachen, veel geloviger. Zij lacht van dankbaarheid bij het wonder van Isaaks geboorte. Dit is lachen door de tranen van schaamte heen. Een voorbeeld voor ons allen. Zo ver heeft de HERE Sara gebracht in haar leven!

Zoals ook Elisabeth zegt: Zalig zij die geloofd heeft, alle geslachten der aarde zullen haar zalig prijzen.

Zelfs de oudsten in de hemel werpen uiteindelijk al hun kronen aan Zijn voet.

Wie zich leert schamen over zijn kleingeloof, gaat groeien in aanvaarding. Hij en zij krijgen innerlijke ruimte voor het wonderlijke van de Here God.

*

Oefen u daarom in die houding. We vieren het kerkelijk jaar in deze wereld waar wereldse jaren zich aaneenrijgen. **[10.1]**

Soms lijkt dat kerkelijk jaar met al zijn gebeurtenissen heel onwerkelijk in deze eeuwen. Zeker in een eeuw waarin alles wat „wetenschappelijk“ heet onfeilbaar lijkt te zijn en het laatste woord lijkt te hebben. In zo'n tijd kun je bij het kerkelijk jaar struikelen over de vragen en de onmogelijkheden. Dan zijn er veel vragen te stellen, waar geen mens antwoord op kan geven. En dus lijkt het iets om je schouders over op te halen.

Het probleem van onze tijd is echter niet dat er *vragen* zijn en dat we ons niet alles kunnen voorstellen. **[10.2]**

Het probleem is dat we geen *kleine mensjes* willen zijn tegenover de grote God. Dat het vertrouwen ontbreekt en de dankbaarheid. En vooral: de bescheidenheid. **[10.3]**

De vreze des HEREN, het ontzag en de beschaamde verwondering, zijn het begin van de wijsheid, voor Sara en voor ons.

De God van Adam en Abraham gaat wel zijn onvoorstelbare gang naar zijn nieuwe hemel en zijn nieuwe aarde.

Maar Hij wil dat wij daarin met Hem meegaan in geloof en verwondering.

Hij wil dat we in deze wereldse jaren van de mensen ons oriënteren op het kerkelijk jaar van zijn daden en beloften. Dat we ons daarvoor openstellen. **[10.4]**

Bij geloof en verwondering begint het kerkelijk jaar voor ons en onze kinderen. Zo leren we meewandelen met God, samen met Sara en Maria en Johannes en Paulus, met ouders en grootouders. En ons hart wordt steeds meer toeberaid om onderweg het hoogste lied te zingen van geloof, verwondering en verwachting.

Zo wordt het kerkelijk jaar het voorspel op het eeuwig leven: „Zou iets voor de HERE te wonderlijk zijn!“ AMEN
[11]